

**Gratia Dei Ter Optimi Terqve Maximi! Serenissimiqve Ducis Regentis,
Universitatis Nutricii Magnificentissimi. Disputatio Circularis Posterior, De
Universali In Genere**

Rostochii: Typis Joh. Wepplingi[i], [1706]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn100256073X>

Druck Freier Zugang

R u phil 1706

Hildebrand, Christian

43
539

7. 76
GRATIA
DEI TER OPTIMI TERQVE MAXIMI!
SERENISSIMIQUE DUCIS REGENTIS, UNIVERSI,
TATIS NUTRICII MAGNIFICENTISSIMI.
DISPUTATIO CIRCULARIS

POSTERIOR,
DE

UNIVERSALI
IN GENERE.

QVAM
SUB PRÆSIDIO
CHRISTIANI HILDE-
BRANDI,

PROFESS. DUCAL. ORDIN. PUBL. ET TOTIUS
UNIVERSITATIS SENIORIS,

Die 6. Novembr. Ann. MDCCVI.

PLACIDÆ COMMILITONUM DISQVITIONI

IN AUDITORIO ACADEMIÆ MAJORI,

P. P.

RESPONDENS
REINH. HENR. ROLLIUS,
Unnâ - Guestph.
H. L. Q. C.

ROSTOCHII,

Typis JOH. WEPPLINGI, SEREN. PRINC. & Acad. Typog.

1706

§. 27.

Arias variorum Doctorum, de hoc Universalis in ESSENDO videamus oportet sententias.

§. 28. Quidam eqvidem dari Universalia asserunt, sed perperam docent, Universalia à Singularibus esse separata. Nonnulli planè negant res Universales esse; Quidam mediam inter hos ingrediuntur viam. De singulis agamus ordine.

§. 29. PRIMAM sententiam defendit PLATO L. 9. de Ideis, asserens: Dari Universalia separata à Singularibus, ante omnem Intellectus operationem, quæ nullo modo ab intellectu dependent. Affirmabat enim, *dari hominem subsistentem & independentem, separatum ab omnibus aliis Individuis natura humana, qui in se immutabilis est & incorruptibilis, & ab omni materia separatus & à loco independens, quæ Universalia ipse vocat Ideas.* Evolvatur Sanchiez in Comment. in Aristot. Logic. de Universal. §. 32.

§. 31. Hocce ipsius Platonis assertum ex hisce quoque propositionibus, quæ subinde in ejus scriptis expressè inveniuntur, manifestum est.

1. Propositio est: Tria fuerunt æterna, DEUS, materia & Ideæ: Hæc mundum intelligibilem constituunt.

2. Ad intuitum horum & imitationem, productus est mundus sensibilis.

3. Quælibet Species habet propriam Ideam, communem separatam, ad cujus imitationem participativè Individua producuntur.

4. Tot sunt Ideæ, quot sunt species in Universo. Nam Individua, ut in una Specie, sic & in unâ Ideâ conveniunt.

5. Ideæ illæ sunt separatæ tam ab Individuis quàm ab Intellectu divino.

A

6. Multæ

6. Multæ sunt dignitates & præstantiæ Idearum, sunt enim formæ principales, per se subsistentes, æternæ, res omnes præcedentes, post eas remanentes immutabiles, rerum omnium conditrices, exemplaria intellectualia. Has propositiones in Laertio passim recenseri & in Johannis Eccii *Quest. 2. de Universalibus seu Prædicabilibus*, haberi refert Excell. Dn. Johannes Regius in *Disput. Log. L. 1. de Prædicabil. Problem. I.*

§. 31. Sed dubitabit quispiam, an hæc Platonis mens fuerit, an verò ipse Ideas has constituerit, quemadmodum à Theologis solent constitui? In quâ re gravissimi autores exponunt mentem fuisse Platonis in Idearum constitutione eandem, quam habent Theologi, nimirum: esse rationes in mente divinâ existentes. Ita eum explicat Augustin. *Libr. 83. Questionum, Q. 46.* In hanc sententiam solent citari, Dionysius *de divinis nominibus c. 7.* Durandus I *Distinct. 36. Quest. 3. & 2. Distinct. 13. 2. 6.* Scotus *distinct. 35.* Jamblicus, Porphyrii discipulus in *Symbolis Platonis*, Seneca *L. 8. epistol. ultima*, Fernelius *Lib. de abditis rerum causis c. 20.* Villalpandus in *Prædicabilibus*. Hi omnes testantur, falsò Aristotelem prædictam sententiam Platoni imposuisse, loqvutumque Platonem fuisse de Ideis, sic Theologi loqvuntur.

§. 32. Sed quicquid de hoc sit, parum facit ad præsentem controversiam. Platonis sententia sic secundum Aristot. est falsa, imò impossibilis. Quod patet: Nulla quidditas est separata ab eo, cujus est quidditas & natura. Sed illa natura est quidditas singularium. E non est ab eis separata.

2. Nullus singularis homo potest esse communis omnibus hominibus. (Nam singulare est, quod de pluribus dici aut prædicari non potest) Sed illa Idea hominis, sic per se separata ab aliis hominibus, qui intereunt & corrumpuntur, esset quiddam singulare ab aliis realiter distinctum. Ergo illis communis esse non posset.

3. Quicquid ab altero realiter distinctum est, de illo verè prædicari aut dici non potest, nec est idem cum altero: Immo hoc impli-

caret contradictionem, esse distinctum realiter ab aliquo, & esse idem realiter cum illo. Sed illa Idea hominis si est separata ab Individuis, per se existens, & per se subsistens, est realiter distincta à quolibet alio homine particulari & singulari. Ergo de illo dici aut idem cum eo esse nequit.

4. Hæc propositio est vera prædicatio: Petrus est homo. Ista autem: Petrus est illa Idea, est falsa. Igitur homo in communi non est illa Idea separata, neque id significatur per vocem hanc, homo, sed aliud quid, quod verè convenit Petro & est in Petro: & quod de uno particulari & in uno exemplo hominis dicimus, de omnibus eadem ratione accipiendum est. Toletus de Universalibus Q. 2.

§. 33. Equidem Thomas Aquin. invehitur in Aristotelem & opuscul. 20. de regimine Principum c. 4. dicit: Aristotelem sæpè aliorum dicta in alium detorsisse sensum & in minùs probabiles sententias traxisse, ut sic melius suam firmaret sententiam: Nam fingeat monstra, quæ superare posset. Similiter & Abulensis Aristotelem appellat invidum, & qui falsò hanc suo Magistro opinionem imposuit; in prologo gener. fol. 10.

§. 34. Sed Platoni ab Aristotele injuriam non esse factam, rationes aliquot svadere videntur.

1. Quia Aristotel. tempore discipulorum Platonis vixit, suos libros conscripsit & hæc de Platone promulgavit. Et si non ita sensisset Plato, ut refert Aristoteles, non verisimile est Aristotelem fuisse tam temerarium & imprudentem, ut apertè aliquid mentiri de suo præceptore voluisset; vel discipulos Platonis tam negligentes & à veritate alienos, ut Præceptorem suum adversus apertam calumniam defendere noluerint. Sanchiez Comment. in Aristot. Logicam de Univers. Q. 32. p. m. 243.

2. Non est novum, nec ab Aristotelis doctrina alienum, ideam aliquam in mente ponere. Aristoteles enim ipse, sanitatem unam & in mente Medici, alteram in homine curato statuit. Item domum Idealem seu mente conceptam, quæ sit causa exemplaris,

A 2

scil.

scil. in mente artificis consistentis. Ergo nec verisimile est, illum propriam doctrinam in Platone condemnare.

3. Non est existimandum, ullum fuisse Philosophorum ante Platonem, qui negaverit aut nescierit in intellectu divino rerum omnium imagines existere ; Ideoque nihil novi fuisset Aristoteli visum , si hoc à Platone factum fuisset, vid. Regius *Lib. 1. Diss. Logic. de Prædicabilibus. Probl. 5.* Verum Plato singulas substantiæ species posuit naturas separatas quasdam per se existentes, communes & universales, quarum participatione res constarent singulares, & has ingenerabiles & incorruptibiles posuit, Ideasque vocavit. Tolet. *Q. 2. de Universal.*

§. 35. Huc refero illud, quod Diogenes Laërtius *Lib. 6. de Diogene Cynico* recenset, qui cum audisset Platonem de Ideis differentem & inter alia mentalitatem & cyatitatem recitantem, clamasse Diogenem, mensam quidem & cyatum video, mentalitatem autem & cyatitatem non video. Ex quo testimonio apparet, ut ex reliquis rationibus, Platoni injuriam ab Aristotele non esse factam.

§. 36. Duobus autem Platonis doctrina sive placitum, innititur fundamentis, quibus motus est ad ponenda ista Universalia separata.

Alterum petitum est à Scientia. Scientia enim inquit, est Universalium & necessariorum ; Ergo per singula oportet constituere Universalia, quorum sint scientiæ & definitiones.

Alterum fundamentum & ratio, propter quam Universalia separata à Platone excogitata sunt, est rerum generatio. Cum multoties viderit, ignem à non igne & alia à non similibus produci, ita argumentatus est: Si non semper simile à simili procreatur, & simile tamen iterum fit à diversis causis, E. necesse est, aliquam esse communem naturam à causis illis dissimilibus, similes effectus producentibus, revera separatam, alias fieret aliquid non à propria suâ causa. Sed videmus multos similes effectus à dissimilibus causis produci, ut ignē ex lapide, vermes

ex

172
ex putredine. Taceo de iis, quæ æquivocè generantur, ut scarabæi ex fimo equino, & alia quæ à non similibus producuntur. E. oportet esse communem quandam naturam à rebus separatam, quæ per partiales causas, dissimiliter agentes, constantissimè tamen similes effectus producit.

§. 37. Ad hæc fundamenta & rationes respondetur: Verum quidem esse, scientiam esse universalium, non autem singularium, non tamen necesse est, ut sit universalium à rebus separatorum. Si quis instet: Si Universalia habent ESSE, E. præter res singulares & extra illas ESSE habent. R. Id nulla consequentiæ necessitate sequitur, quia possunt ESSE suum in ipsis habere singularibus.

Ad secundum Resp. Quamvis talis effectus non fiat à causâ ejusdem speciei, fit tamen à causa ejusdem virtutis, quod satis est in causa & effectu, seu in simili productione ejusdem effectus.

§. 38. Ad secundam quod attinet opinionem, quâ planè negatur Universalia dari, seu res universales esse, ea est NOMINALIUM. Hi Philosophi *Nominales* ideò vocabantur, quia tantum *nominum* habuerunt rationem. Horum princeps fuit Guilelmus Ochamus, Scoti discipulus in *sua Logica*. c. 14. & 1. de *anim. p. 1.* & quodli. 15. q. 3. & 2. *Sent. d. 2.* q. 7. & 8. Quem sequuntur Buridanus & Bruxell. in *Prædicabil.*, Burleus in *suis Commentariis in Organon Aristotelis*. Quorum quidam negant res universales esse, sed solum *voces* & conceptus mentis, quia res omnis singularis est, quamobrem Universalis esse non potest. Quidam autumarunt, nullam de rebus haberi scientiam, quod fluxæ ac mutabiles essent, proindeque in cognitionem certam ac stabilem venire non posse. Idem quoque statuerunt novæ Academiae Professores, qui non Physicorum tantum, sed omnium penitus rerum veram scientiam negarunt. Hinc Johannes Buridanus statuebat, Universalia nihil esse extraintellectum, sed esse tantum voces, unde etiam Universale definivit, quod sit vox
live

five nomen, cui ex modo significandi non repugnat de multis prædicari, in princ. Prædicabil.

§. 39. Hæc sententia inter antiqua deliramenta referri solet. Nam dicitur fuisse Heracliti Ephesii, & Grati ejus discipuli, & eadem tribuitur Ambisteni & Epicuro. Niphus dicit, fuisse antiquorum Philosophorum, quam Canterus tribuit Platoni, qui autoritate Socratis mutavit sententiam & in superius memoratam incidit i Metaph. Hanc sententiam in lucem revocarunt Nominales, qui nullam prorsus rem communem & Universalem, de qua scientia esse posset, agnoverunt. At enim quia scientias de medio tollere absurdum judicarunt, eas de foliis nominibus haberi rati sunt. Sanchiez *Commentar. in Aristotel. Log. de Univers. Q. 32, p. m. 244, Column. 2.* & Conimbric. in *Præfat. Porph. art. 2.*

§. 40. Videamus, operæ est, quibus rationibus & argumentis NOMINALES hanc suam probent sententiam & opinionem.

§. 41. Prima eorum Ratio nititur autoritate Aristotelis *L. 1. de animac. l. 1. Lit. A.* dicentis: *Universale aut nihil esse, aut aliquid posterius.* Hocce assertum Philosophi ita interpretantur: *Universale nulla natura est in rebus existens, sed est posterius quid, i.e. nomen rei, nomina enim sequuntur rerum naturas.*

Resp. Nominales assertum Aristotelis perperam interpretari. Videtur Philosophus dicto loco Platonem, universale aliquid separatum à rebus statuentem, notare. Ideò inquit, *Universale aut nihil est, i.e. nulla natura est separata, aut est aliquid posterius, scilicet per Intellectus considerationem, quæ consideratio in istis rebus singularibus fundatur, alias esset ficta & falsissima.*

Ratio 2. Quidquid in hoc mundo cernitur, illud singulare est. Imo teste Boetio, *omne quod est, quatenus est, singulare est.* Ubi ergò sunt abstrusa illa & abdita Universalia?

Resp. Universalia esse in ipsis singularibus, nec ab iis nisi saltim ratione

543
ratione aliquā differre. Verum quidem est: Omne quod est, quatenus est, singulare est. Nihilominus tamen ab iis singularibus, & in iis Universalis quædam natura, quæ in ipsis revera consistat, concipi potest. Tum quoque Universale definitur, quod sit id, quod aptum natum est esse in pluribus, & hæc aptitudo optimè salvatur in singularibus.

3ta. Si quid est universale, id vel causam habet suæ naturæ, vel nullam. Nullam habere causam est DEI proprium. Si vero habet causam, aliquando ab ipsa factum fuisse necesse est. Quicquid autem factum est, illud singulare est; Quicquid autem fit, & illud singulare est, actio enim tantum est singularium, quare nullum Universale erit in rebus.

Resp. Universale esse quidem à natura, & ESSE suum à naturâ habere; sed non per se produci, ut est Universale: sed natura, dum singularia producit, simul etiam *oblique* Universalia producit. Et sic licet omnis actio & passio sit singularium *per se*, tamen *secundario* est universalium, quia Universalia nihil sunt, nisi ipsa singularia generatim & communiter concepta, & non nisi ipsa ratione ab iisdem Singularibus differunt.

4ta. Universale est unum in multis; sed nulla natura communis existere potest, quæ revera sit una in omnibus. 1. Quia quandocumque alii competit unum oppositorum verè & realiter, eo non mutato, impossibile est, ut alterum oppositorum ei conveniat; Sed omnis res revera & realiter est singularis. E impossibile est, ut illa non mutata verè & realiter sit vel fiat Universalis. 2. Eccius addit, quod nulli potentiæ sit possibile, naturam facere realiter communem, alias esset una & non una, propria & non propria, singularis & non singularis. Id sequeretur hoc absurdum, ut Paulo moriente tota natura humana moreretur, Juda condemnato omnes homines condemnarentur, Petro salvato Judas idè quoque salvaretur.

Resp. Verum esse, omnem rem per se consideratam esse singulari.

singularem, nihilominus tamen in ipsa exiit natura, quæ apta nata est esse in pluribus, & hæc aptitudo ad universalitatem salvandam sufficit. Deinde quod dicit Eccius, nulli potentia esse possibile naturam facere realiter communem, concedimus totum. Non enim statuimus esse naturam quendam communem, quæ actu & revera sit communis, aut participetur à pluribus, sed solam potentiam seu aptitudinem essendi in pluribus in Universali respicimus. Denique ubi inquirunt, sequi hoc absurdum ex hac sententia, quod moriente Paulo tota natura humana moriatur. Resp. Hoc, hac distinctione notata non esse absurdum. Moritur enim, moriente Paulo, tota natura humana, verum non totaliter, i. e. moritur aliquod Individuum, quod totam naturam humanam in se complectitur, sed non moritur tota natura *totaliter*, i. e. omnia Individua, quæ & ipsa naturæ humanæ participant. Tum absurdum hoc & alia, quæ possent afferri, concluderet, si nos Universale tale aliquod *actu* constitueremus, quod in omnibus Individuis revera & actu esset quid commune. Verum aliquoties diximus, per Universale extra mentem consistens nos tale aliquid intelligere, quod *aptitudinem habet esse in pluribus*. Ergo ex hac explicatione dicimus, totam naturam humanam in Paulo moriente esse mortuam, quæ scilicet apta nata erat esse in pluribus singularibus. Vid. Excell. Regius *L. 1. Disput. Log. de Prædicabilibus probl. 2.*

§. 42. Tertia sententia est REALIUM, qui sic dicti, quia Universalia aliquid reale esse statuebant. Et hæc sententia à Peripateticis, tam latinis quam græcis & Arabibus recepta est. Hi mediam inter Platonicos & Nominales incedunt viam.

§. 43. Hanc suam sententiam *Reales* probant I. contra Scholam & opinionem *Platonis*. I. Quod scil. essentia & quidditas non possit ab eo separari, cujus est quidditas. Ergo neque universale ab eo, cujus est universale, præsertim cum universale sit naturæ suorum Individuorum.

§. 44. II. Universalia quidem à singularibus differunt, non autem reipsâ, sed tantum ratione, quia Universalia nihil aliud sunt

sunt quam omnia singularia simul considerata. Et quemadmodum partes à toto non differunt reipsa, sed tantum ratione, sic etiam singularia ab universali non reipsa sed tantum ratione differunt. Hoc potest sequentibus probari rationibus.

(a) Si universale esset separatum à rebus singularibus tunc res singularis, imò nulla res posset definiri; Quia nihil definitur per id, quod ab eo separatum est. At definitio fit per Universalia. E. Universalia non sunt separatum aliquid à rebus.

(β) Definitio tantum ratione differt à definito, non autem reipsa. Ergò etiam Universalia à rebus, quibus inhærent, tantum ratione, non autem reipsa differunt.

(γ) Nihil denominatur ab eo vel essentialiter vel accidentaliter, quod in eo non est realiter. Ita non dicimur candidi à candore, qui non in nobis, sed vel in creta vel pariete est, ita quoque nec possumus homines appellari ab ideis illis separatis, quæ non in nobis, sed vel in mente divina vel alibi existunt. Verum universale dat nomen & appellationem singularibus. E. universale revera separatum à singularibus non erit, sed in ipsis singularibus subsistet, quibus sese intrinsece & formaliter communicat, quod certè de ideis à rebus separatis dici non potest.

§. 45. III. Si idea Platonis talis est, quæ separètur à singularibus & extra animum existat, protecto cognoscere hominem idealem non erit cognoscere hominem singularem seu Individuum, nempe hunc hominem, cum hi solo tantum hominis nomine æquivoco conveniant. Ratio autem æquiparantiæ vel unitatis nulla est, neque enim æterno & caduco ut cæteris contrariis datur Univocum aliquid commune, prout Philosophi testantur. Videatur Excell. Scherbius in *Philosoph. Altorsina de Universal. th. 4. B. Regius Disp. Log. L. 1. de Prædicabil. probl. 2. passim.*

§. 46. In individuis rebus vel singularibus Universale verè existit, & est reale quid. Et hoc assertum adversus Nomina

B

mina

mineralium militat sententiam. Hocce B. Regius loco cit. duas evidentiùs reddit rationibus.

1. Omnes homines sunt ejusdem speciei, & idem genus omnes animantium species continet. E. omnes homines sub una continet ratione, & omnia animantia eandem animantis naturam habent, *quod certè reale aliquid est*, nec ad voces referri potest. Voces enim rerum natura non sunt, neque in rebus illis insunt, neque etiam, quod inde confectarium est, prædicari de rebus in recto catu non possunt. Nam quando dico, *Johannes est homo*, per vocabulum hominis non intelligo vocem *homo*, ut sit sensus, *Johannes est vox*, quæ dicitur *homo*, hoc enim est falsissimum, sed res de re prædicatur, quæ revera inest, & Johanni cum reliquis Individuis, Petro, Paulo communis est.

2. Hæc definitio hominis, *homo est animal rationale*, non de uno atque altero singulari vera est, scilicet de Jacobo, Petro; nec naturam ipsam singularem *seorsim* consideratam, sed *communem* naturam, in omnibus singularibus existentem declarat. Illa vero communis natura, quæ hac definitione declaratur, non est vox aut conceptus, sed res revera extra intellectum consistens. Et uti definitum est res extra intellectum consistens, ita etiam definitionem oportet esse rei & rei naturam explicare. Definitio & definitum unum numero sunt, teste Aristotele, & non nisi ratione differunt, quod vel inde apparet, quia definitio omnes partes totius enumerat & explicat. Consultatur Occamus.

3. Dictum est supra: Universale talem habere vim & ἐνέργειαν, ut aptum sit pluribus univocè inesse. Equidem merito, cum enim natura una sit, eo respectu univocè & cum communis, multis eadem sit, eâ ratione de multis Individuis prædicatur teste Aristotele 7. *Metaph.* c. 13. Hoc nulli voci omnino convenire potest. Cum enim hæ pluribus insunt, non aliter, sed tantummodo ratione suæ naturæ, nimirum, quod voces sint, insunt. Proinde

Proinde non sicut Univoca universalia ad singularia, sed ut æquivoca ad æquivocata se habent, quæ quidē unitate tantum nominis convenire constat, ab unitate verò rationes penitus excluduntur, uti id confirmat Aristoteles, 2. de Demonstr. c. 4. cum universale, asserit, inesse rebus necessariis. Si itaque rebus E. non nominibus neque vocibus. Excell. Scherbius in Philos. Alta'ors Diss. de Univers. th. 6. & 7.

§. 47. Concludimus itaque, Universale aliquid reale & non tantum nudos esse conceptus seu voces, verum non esse aliquid à rebus separatum, sed in ipsis singularibus subsistens, à quibus non reipsa sed saltem ratione differt :

§. 48. Hic propositis hæc emedullanda est quæstio: An Universalia sint in rebus ante vel citra omnem mentis operationem?

§. 49. Ut status controversiæ rectè formetur, sciendum est quæstionem non esse de materialibus sed de formali. Hoc est, non quæritur, an res vel natura, quæ universalis denominatur, existat ante omnem mentis operationem præcisa ratione, per quam est universalis; sed an hæc denominatio, quod sit universalis, aut ea ratio, per quam est universalis, ipsi competat citra mentis operationem?

§. 50. Eo tempore, ex quo Doctores Scholastici & latini Aristotelis Interpretes claruere, omnib⁹ ferè & si non omnib⁹, plerisq^{ue} tamen firma & constans de hac quæstione fuit sententia: Universalia non esse in rebus citra mentis operationem. Seu, quod idem est: Res, quæ universales denominantur, non esse ac denominari Universales, nisi à certa aliqua operatione & cognitione Intellectus, adeoque per extrinsecam denominationem.

§. 51. Verum, si quæras ex iis, quomodo aut quam per mentis operationem res, ut loquuntur, fiant universales? Mirè inter se dissentiunt. Alii per cognitionem abstractivam, alii per comparativam, quam vocant, alii per utramque res universales effici autumant. Consulatur Thomas Libr. de Ente & Essent. c. 4. & Cajetanus, qui in hunc locum commentatur. Vide quoque Durandum L. I. Sentent. Distinct. III. Qu. 5. & Franciscum

Svarez prolixius de his disputantem *Disp. Metaph. VI. & VII.* Item Hurtadum Mendozam, *Disp. Metaph. V. Sect. X. Subs. 2. & 3.* qui dictis lumen inferet. P. Musæus in *Metaph. c. 32. passim.*

§. 52. Vereor eqvidem magni nominis Doctorum & Philosophorum communissimam pervulgatissimamq; impugnare sententiam, hanc nimirum: *Universalia non esse in rebus citra mentis operationem.* Cum autem non autoritatibus, sed rationibus certemus; Eis ultro citroque collatis non possum non oppositam præterre sententiam, videlicet quod *Universalia sint in rebus ante vel citra omnem mentis operationem.* Et hoc nostrum assertum non omni destituitur autoritate, Philosophorum Princeps Aristoteles, cui secus docentes suam affingunt opinionem, nostram præ illa elegisse, cuius scripta ejus curatius legenti patebit. Johannes Baptista Monlorius, Vir accuratione insignis, nostram sententiam, *universalia in rebus existere citra mentis operationem*, solidis defendit rationibus, prout ex peculiari ejus, quam de Universis contempsit, disputatione seu tractatu, videre est. Idem quoque docet Johannes Lalemandet *Disp. IV. log. part. IV. clyp. 4. n. 23.* Acutissimus Julius Cæsar Scaliger in *Libr. de subtilitatibus ad Cardanum Exercit. 337. sect. 22.* asserit: *Universalia esse res extra Intellectum.*

§. 53. Quod autem ad hanc attinet controversiam, B. Petr. Musæus in *Met.* sua professus est, *Universale in rebus existere citra omnem mentis operationem c. 32. de Universali & singulari §. 24.* Illudq; probari posse, cum primis ex reali relatione & habitudine eorum, quibus inest universale, reatur. Nempe comparantur ad se invicem ut *eadem* vel *similia* vel *equalia*. Quarum relationum fundamentum est ipsum, quod in pluribus indivisum existit, universale. Docet id Aristoteles *L. 4. Metaph. c. 15.* ubi inquit: *Æquale simile atque idem ex uno dicuntur omnia*, puta quod in pluribus unum quid inest, veluti universale. Et jam particulatim *Eadem* vel *similia* vel *equalia* definiens subjungit: *Eadem enim sunt quorum una est substantia; Similia, quorum una est qualitas.* Æqua-

546
Æqualia, quorum quantitas una. Uti vero relationes non sine fundamento sunt, sic nec reales relationes sine reali possunt esse fundamento. Hisce præmissis argumentatur.

Si plura sunt eadem vel similia vel æqualia citra mentis operationem, etiam unum quid est in pluribus citra mentis operationem, scil. quo sunt eadem vel similia vel æqualia. Nam plura esse eadem vel similia vel æqualia citra mentis operationem, & tamen non esse unum in pluribus (cum tamen aliquid per hoc sit formaliter Universale) citra mentis operationem, quo sint eadem vel similia vel æqualia; tam profecto repugnat, quam esse hominem, qui non sit animal, aut animal, quod non sit animatum.

Atqui plura sunt eadem vel similia vel æqualia citra mentis operationem. Neque enim cum v. g. duo alba dicimus similia, quisquam tam absurdus fuerit, ut statuatur, esse similia tantum per mentis operationem, & hac sublata, desinere esse similia.

Ergo etiam unum quid est in pluribus citra mentis operationem, id scil. quo sunt eadem vel similia vel æqualia,

§. 54. Specialius argumentando procedit:

Quocunque plura sunt eadem vel similia vel æqualia citra mentis operationem, id est unum in pluribus citra mentis operationem.

Atqui quædam substantia est id, quo plura sunt eadem citra mentis operationem, quædam qualitas est id, quo plura sunt similia citra mentis operationem, & quædam quantitas est id, quo plura sunt æqualia citra mentis operationem.

Ergo & quædam substantia & quædam quantitas est una in pluribus citra mentis operationem. Ita duo homines, quatenus homines, iidem specie sunt: quatenus æque albi, similes, quatenus æque proceri, æquales. Et has relationes ante omnem mentis operationem sustinent. Ergo & citra mentis operationem illis est una species five substantia specifica humana natura, una qualitas, albedo, una quantitas, statura.

§. 55. Non equidem perpetuum est hoc discrimen, sed vo-

cibus permutatis *similia* dici videas, quorum una est substantia, ut quando Philosophus *unumquodque* (viventium) *aliud sibi procreare* ait L. 2. de anim. text. 34. & vicissim *eadem*, quorum una qualitas, aut etiam *æqualia*, quorum una substantia, vel æquè intensi aut remissi qualitas est. Verum si eo discrimine neglecto, similia ad substantiam & eadem ad qualitatem æqualiaque ad utramque promiscuè traducantur: Inconcussa tamen invictaque maiore propositione subsumi de quolibet potest, quo plura quomodolibet appellare conveniunt. Res omnis redit ad hunc syllogismum:

Quocumq; plura conveniunt citra mentis operationem, sive eadem sive similia aut æqualia inde dicantur, illud est unum in pluribus citra mentis operationem:

Atqui & Substantia & qualitas & quantitas est id, quo plura conveniunt citra mentis operationem, sive eadem sive similia aut æqualia inde dicantur. Ergo.

Ita duo Individua humana, humanitate, & duo alba, albedine conveniunt citra mentis operationem. Sed contingit forte, ut hæc quantumvis qualitate convenient, *eadem*: & illa quantumvis substantia, *similia* dicantur: nihilominus & in illis humanitas, in his albedo una est citra mentis operationem.

§. 56. Tanta hujus argumenti evidentia est, ut dissentientes eo convicti agnoscant *similitudinem* non sine omni Unitate, nec *similia* sine uno esse posse. Et Scotus quidem sine omni exceptione concedit, id quo plura sunt similia citra mentis operationem, esse *unū* in pluribus citra mentis operationem, sive esse *unam & communē naturam*. Sed & Thomas ejusq; sectatores largiuntur, *similitudinem* plurium esse *realem relationem* adeoq; aliqua esse similia citra mentis operationem. Quid autem Scotus in communis naturæ communitate desideret, & plura alia ad hanc controversiam spectantia, vide in Excell. Musæi Metaph. c. 32. de Universalī & singulari §. 26. 27. & seqq.

§. 57. B. Stahlius, Philosophus suo tempore incomparabilis, initio

547
initio à Scholasticorum fletit partibus, eorumq; sententiam in hac controversia, binis propugnavit argumentis, uti videre est in not: Tab XIX. lit. E. Sed deinde iis, à se ipso refutatis fol. 83. Lit. D. nostram amplexus est sententiam, Scholasticis oppositam & pro eâ confirmandâ ita argumentatur:

Quicquid est unum in multis citra mentis operationem, est universale citra mentis operationem.

Quædam qualitas est una in multis citra mentis operationem E.

Quædam qualitas est universalis in multis citra mentis operationem.

Major patet, quia hæc est natura & descriptio Universalis, quod sit unum in multis.

Quicquid ergo est unum in multis, est Universale, & per consequens, Quicquid est unum in multis citra mentis operationem est Universale citra mentis operationem. Ergo. &c.

Minor probatur ita: *O. qualitas in qua multa sunt similia citra mentis operationem, est una in multis citra mentis operationem. Sed quædam qualitas est qualitas, in qua multa sunt similia citra mentis operationem. Ergo.*

Quædam qualitas est una in multis citra mentis operationem. Majoris in hoc Syllogismo veritatem, demonstramus inde, quod *Similia*, secundum Aristotelem, uti superius §. 52. audivimus, sunt quorum seu in quibus est una qualitas. Quod cum dissentientes quoq; admittant, negare non poterunt, id in quo multa sunt similia, esse qualitatem unam in multis, vel omnem qualitatem, in qua multa sunt similia citra mentis operationem, esse unam in multis citra mentis operationem. Ad probandam Minorem vero, afferimus exemplum *albedinis*, in qua omnia alba sunt similia. Quod autem in ea similia sint citra mentis operationem res ipsa loquitur. Quis enim dicere audet alba nemine cogitante non esse similia in albedine? Quod ulterius hinc etiam probatur, quia omnem similitudinem in relationibus realibus iisque quæ citra mentis operationem constant, similia quoque in realibus & sine mentis opera constantibus relatis numerant.

§. 57.

§ 57. Qvo modo & hocce argumentum Substantiæ applicet vide
Authoris not. ad tab. XIX. Consule quoque B. Bechmanni Log. l. 1. c.
3 § 4. Tantum! Sit DEO Gloria!

CONSPECTUS.

Prioris & Posterioris Dissertationis de Universali in genere.

In præfamine quædam de autore & scopo, præmittuntur.

Intro, doctrinam de univ. non Aristotelis, sed Porphyrii inventum esse traditur. Dein quos Præceptores habuerit, sub quibus item Imperatoribus vixerit docetur. Inter alia ostenditur, Porphyrium rogatu Chrysostorii discipuli opus de prædicabil. edidisse. Porro non eliminari è Christianorum Scholis hunc tractatum, licet Apostata factus fuerit Porphyrius, Tum nomen *εὐαγγελίου* huic doctrinæ impositum proponitur, quid sit *εὐαγγέλιον* ostenditur.

§. 1. & 2. Universalia esse asseritur.

§. 3. Proponitur Instantia.

§. 4. Significatio verbi substantivi, ESSE notatur.

§. 5. Opus Epicuri refutatur.

§. 6. Disceptatio Dd. de subjecto hujus tractatus proponitur.

§. 7. 8. & 9. Doctores dispescuntur in priores & posteriores.

§. 10. Nostra stabilitur opinio.

§. 11. Definitio Universalis ponitur.

§. 12. Universale & prædicabile indifferenter usurpari docetur.

§. 13. Universale in latissima acceptione traditur.

§. 14. Universale & Incomplexis & Complexis tribui, &

§. 15. Incomplexum variis dici modis asseritur.

§. 16. & 17. Universale duobus consideratur modis & quomodo ab Arist. definiatur, ostenditur.

§. 18. Universale debet esse aliquid unum

§. 19. Quid nomine Rationis intelligatur & nomine Rationis complexa & æquivoca excluduntur.

§. 21. Per τὸ unum non intelligitur unitas numerica.

§. 22. Verbum *in esse* explicatur.

§. 23. Ut aliquid possit multis *in esse* duobus fieri modis, inculcatur.

§. 24. Instantia movetur & ad eam respondetur. (quirantur)

§. 25. Ut aliquid sit universale quænam re-

§. 26. Phrasis naturæ aptum esse *in esse*, explicatur.

§. 27. & 28. Varias Doctorum de Universali notamus opiniones. (ponitur)

§. 29 & 30. Platonis sententia de ideis proponitur.

§. 31. An mens Platonis talis fuerit, an vero Arist. erroneam sententiā ei falso imposuerit

§. 32. Platonis sententiam falsam, impossibilem esse argumentis roboratur.

§. 33. Thomam Aquinat. & Abulensem in Aristotelem invehi ostenditur.

§. 34 & 35. Platoni ab Aristotele injuriam non esse factam demonstratur.

§. 36. & 37. Quibus fundamentis nitatur placitū Platōis docetur & ad ea respondetur

§. 38 & 39. Nominalium opinio & quantum valeat, proponitur. &c. &c. &c.

Plura B. L. in ipsa Disp. cum addi hic ob angustiam chartæ non possint, videbit.

THESIUM à RESPONDENTE ADJECTARUM SEPTENARIUS.

148

Quoniam præstantia rerum ex usu potissimum æstimanda venit, æd-
minem fore opinor, quin primum quendam locum in Logica
doctrinæ de Universalibus concessurus sit, cum per totam Logicam
eorund. usus sese diffundat. Inserviunt (1) prædicamentis ritè dispo-
nendis, (2.) definitionibus, (3.) divisionibus, (4.) Syllogismis apod-
(5.) Topicis sive Locis dialecticis. &c.

II. Verba Aristotelis Lib. 1. prior. Anal. c. 1. τὸ ἐν ὁλῳ εἶναι ἑπεὶ ἐν τέρῳ, καὶ
ἐν κτ' παντί, καὶ κατηγορεῖσθαι ὁλόκων ὁλόκων, ταῦτ' ἐστὶ; non innuunt, idem abso-
lutè esse τὸ inesse ac τὸ prædicari, sed eodè rem recidere, sive in materia de
Universalibus utamur inessendi sive prædicandi vocabulo. Ut optimè sensum
Philosophi expressit acutissimus Paulus Slevogtus in Dissp Acad. Diss. theor. XIII.
S. IV. p. 255. Aliàs secundum se considerata hæc duo nemo non videt esse diversissi-
ma. Prius enim est, rem alicui inesse, quam eand. de ipso prædicari, quod innuit
regula: *Modum essendi sequitur modus prædicandi*. Accedit, quod modus prædicandi
ubique per modum essendi, viâ quali naturali, demonstrari debeat. Nam ra-
tio, cur aliquid de alio prædicetur, assignari potest nulla, nisi hæc, quod ei insit.

III. Sunt, quos malè perpetuò habuit Universalium definitio, quâ dicuntur
apta pluribus inesse, quibusdam, eam iusto esse latiore, cum applicari etiam possit
Singularibus: aliis, iusto angustiore, cum non omnia complectatur Univer-
salia, causantibus. Quod si verò tria probè notentur, nil quicquam assertioni-
bus suis juvabuntur. (I) notandum, Universale de pluribus prædicari non quò-
cunque modò, sed ità, ut singulis seorsim insit & de illis prædicetur distributivè;
singulare verò de pluribus non nisi conjunctim s. simul sumptis prædicatur.
(II.) notandum, ad Universale non id solum requiri, ut pluribus inesse & de iis-
dem prædicari dicatur; sed præterea, ut in illis, de quibus prædicatur, multi-
plicetur. Quod requisitum idè rectissimè definitioni suæ inclusit Adrianus
Heerboordus, Prof. olim Lugd. in ἐπεμενείᾳ logica p. 8. (III.) notandum, non esse de
natura Universalis, ut actu pluribus insit & de pluribus prædicetur; sed suffi-
cere, si apud sit pluribus inesse. &c.

IV. Recens nequaquam est Controv., quâ disquiritur: *An Logica sit pars
Philosophiæ?* sed omni saltem ætate revocata primam aliàs originem Aristotelis
Interpretibus græcis acceptam ferens, norante in *Inst Log.* p. 2. D. Bechmanno.
Negantes quætionem, in duas omnem Philosophiam secant partes, theor. scilicet
& pract., effectivam verò ex consortio Philosophiæ planè proscribunt. Affir-
mantes ex adverso τειχοποιησάν Philosophiæ divisionem, & verins quidem, ubiq;
præferunt. Quam accuratissimam judicat in *Thesibus Phil. misc. Diss. III. S. 1.* eamq;
dilucidè probat Celeb. Dn. M. Epinus, ut de universa Academia nostra, ita de meo
studiis

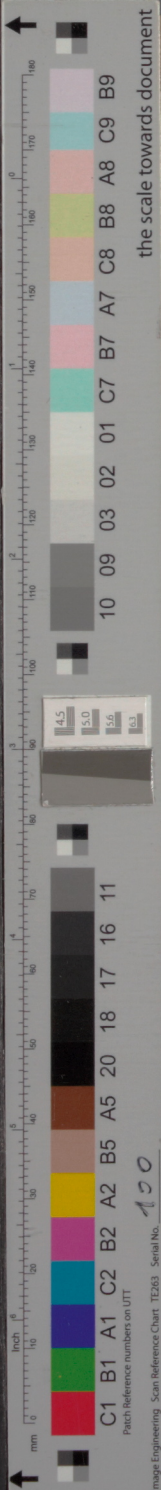
studiis quilibuscunque longè meritissimus. Confirmatur affirmans sententia hoc argumento: Si morales disciplinae, quæ voluntatem hominis perficiunt, ad Philosophiam pertinent, eodem jure Logica ad eam pertinebit, quippe quæ intellectum hominis perficit & rectè informat ad cognitionem veritatis, ne in errorem incidat. Conf. Magnus Christoph. Scheiblerus. *Tr. proæm. de Phil. Sect. VI. p. m. 37. edit. Ebrodun. in 4. Anno 1651.* Caterum si diversus attendatur respectus, inter certantes de dicta contrav. nulla omninò pugna, sed mera *ισομαχία* apprehenditur.

V. Non magnam videtur parere utilitatē de genere Logices controversiæ de quo tamen inter veteres æq; ac recentiores magnā vehementiā & animorum exacerbatione concertatum fuit. Nos licet nemini litem ea de re moveamus, nondum tamen sufficientia videmus argumenta, quæ aliud genus, quam *artem*, ut constituamus nobis, persvadeant.

VI. Fundamentum divisionis Logicæ in naturalem & artificialem, (quam enim quidam addunt, experimentalem, de utraque participare facilè patet) est duplex hominum ratiocinandi facultas, altera, quæ per naturam inest, hominiquæ tanquam animali rationali convenit, altera, quæ per artem variaque præcepta paratur. De naturali, quin detur, neminem unquam dubitasse compertum est; de artificiali verò non unis temporibus lis mota fuit. Præter peculiare Obiectum Logicæ artis, competens, non videtur ullum aliud arg. fortius convincere adversarios, quàm quò felicissimè olim usus est Galenus adversus Erasistratum, Collegam, Logicam ejusque cultores ob. imperitiā (ars enim non habet osorem, nisi ignorantem) alto supercilio contemnentes. Cuius arg. summa in nervum contracta huc redit: Aut quidvis ex quovis rectè sequitur, aut quædam existit disciplina, docens, quomodo quid ex altero rectè sequatur. Non prius, (sic enim sequeretur: Corvi sunt nigri, olores sunt albi, E. negans Logicam est stultus) E. posterius. Porro: Si datur aliqua scientia, docens, quomodo quid ex altero rectè deducatur, aut ea est Logica, aut alia quædam ab ea distincta disciplina. Non posterius, ut arguit omnium scientiarum inductio. E. prius est, seu datur Logica artificialis. Conf. prolixè hac de re incomparabilis Stablius *Orat. 1. de Abusibus Disputantium, Regularum phil. Parti II. annexa 2. p. m. 645. seqq.*

VII. Cum, quid homines ad philosophiam excolendam impulerit, quæritur, respondendum videtur, impulsisse eos, indigentiam & necessitatem per lapsum contractam. Admirationem verò, quam quidam, Aristotelem secuti, veram h. l. causam esse autumant, causam potius per accidens esse demonstravit Cl. Joh. Passchius in *Atrio Phil. Thes. VII. §. 7.* Legi hac de materia omninò meretur Dn. M. Jo. Jac. Mayeri *Disp. de Quæst. Cur homines ceperint philosophari?* Lips. 1698. hab. & (quæ primò nominanda erat) D. Jo. Andr. Schmidii *Diff. hunc gerens.*
Titulum: *Admiratio ignorantia filia & Philosophia mater. &c.*

TANTUM!

the scale towards document

RESPONDENTE ADJECTARUM EPTENARIUS.

548
stantia rerum ex usu potissimum aestimanda venit, non
opinor, quin primum quendam locum in Logica
Universalibus concessurus sit, cum per totam Logicam
se se diffundat. Inserviunt (1) prædicamentis ritè dispo-
sitionibus, (3.) divisionibus, (4.) Syllogismis apod-
icticis five Locis dialecticis. &c.

Lib. I. prior. Anal. c. x. $\pi\epsilon\ \epsilon\upsilon\ \acute{\alpha}\lambda\eta\theta\epsilon\ \epsilon\iota\pi\alpha\iota\ \epsilon\pi\iota\tau\epsilon\upsilon\ \kappa\alpha\iota\ \eta\ \gamma\alpha\upsilon\tau\epsilon\upsilon\ \gamma\alpha\upsilon\tau\epsilon\upsilon\ \tau\alpha\upsilon\tau\acute{\alpha}\nu\ \epsilon\sigma\tau\iota$; non innuunt, idem abso-
luti prædicari, sed eodem rem recidere, five in materia de-
finitionis five prædicandi vocabulo. Ut optimè sensum
affert Paulus Slevogtus in *Dispp. Acad. Dispp. theor. XIII.*
se considerata hæc duo nemo non videt esse diversissi-
mos, cui inesse, quam eand. de ipso prædicari, quod innuit
modus prædicandi. Accedit, quod modus prædicandi
di, viâ quali naturali, demonstrari debeat. Nam ra-
tionis prædicatur, assignari potest nulla, nisi hæc, quod ei inest.
perpetuò habuit Universalium definitio, quâ dicuntur
dam, eam iusto esse latiore, cum applicari etiam possit
angustior, cum non omnia complectatur Univer-
sali si verò tria probè notentur, nil quicquam assertioni
notandum, Universale de pluribus prædicari non quò-
dum singulis seorsim inest & de illis prædicatur distributivè;
ous non nisi conjunctim s. simul sumptis prædicatur.
ersale non id solum requiri, ut pluribus inesse & de iis-
sed præterea, ut in illis, de quibus prædicatur, multi-
tudo ideò rectissime definitioni suæ includit Adrianus
d. in *επεμενεία logica* p. 8. (III.) notandum, non esse de
tu pluribus inest & de pluribus prædicatur; sed suffi-
s inesse. &c.

quam est Controv., quâ disquiritur: *An Logica sit pars*
altera ætate revocata primam aliàs originem Aristotelis
septam ferens, norante in *Inst. Log.* p. 2. D. Bechmanno.
induas omnem Philosophiam secant partes, theor. scilicet
rò ex consortio Philosophiæ planè proscribunt. Affir-
mationem Philosophiæ divisionem, & verius quidem, ubiq;
tissimam judicat in *Thesibus Phil. misc. Dispp. III. §. 1.* eamq;
M. Epinus, ut de universa Academia nostra, ita de me i
studiis